

VISOKOŠKOLSKE KNJIŽNICE U REPUBLICI INDIJI

Higher education libraries in the Republic of India

Godina XX
2016
Broj 2**Mirna Šušak Lukačević**Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Odjel za matematiku
msusak@mathos.hr**Ivana Šuvak-Pirić**Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Prehrambeno-tehnološki fakultet Osijek
isuvak@ptfos.hr

UDK/UDC 027.7(540)

Stručni rad / Professional paper
Primljeno/Received: 15.07.2017.**Sažetak**

Na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku tijekom 2016. godine boravilo je više studenata i znanstvenika na međunarodnoj razmjeni preko različitih projekata, a među njima su i dva znanstvenika iz Republike Indije. Njihov boravak na Sveučilištu te korištenje fondova i usluga knjižnica Odjela za fiziku i Prehrambeno-tehnološkoga fakulteta Osijek bio je povod razgovoru o načinu rada knjižnica u Republici Indiji s naglaskom na organizaciji i radu visokoškolskih knjižnica. Dan je osvrt na mrežne stranice, kataloge i repozitorije pojedine knjižnice, društvenim mrežama kao oblicima komunikacije među knjižnicama i korisnicima, radnom vremenu pojedine knjižnice i

dostupnosti radova u čitaonicama, postojanju članarina te čitateljskim navikama (tiskana građa u odnosu na e-građu) korisnika knjižnice.

Ključne riječi: visokoškolske knjižnice, Indija

Abstract

During 2016 many students and researchers visited Josip Juraj Strossmayer University in Osijek through different exchange projects. Among them were two scientists from the Republic of India. Their visit and their usage of the libraries at the Department of Physics and Faculty of Food Technology was the occasion to have an interview with them about the functioning of the libraries in India. The interview focused on the library web pages, their catalogues and repositories, social networks as the forms of communication between the libraries and library users, library working hours and availability of articles in the reading rooms, membership organization and reading habits (paper books versus e-books) of library users.

Keywords: Higher education libraries, India

Uvodno

Okruženje u kome posluju visokoškolske knjižnice znatno se promijenilo u posljednjih nekoliko godina. Visokoškolske knjižnice slijede svjetske trendove kako svojim fondovima tako i u pružanju raznovrsnih knjižničarskih usluga jer se samo takvim načinom može postići kvaliteta i standard poslovanja¹.

Tijekom 2016. na Sveučilištu u Osijeku boravili su znanstvenici iz Indije. Na Odjelu za fiziku, u sklopu natječaja INGI-2015, na projektu Modeliranje zabranjenih vrpci perovskita za fotovoltaične primjene boravio je dr. sc. Sanjeev Kumar Gupta s St. Xavier's College (Autonomous) Ahmedabad, Department of Physics and Electronics, Navrangpura, Gujarat University, a na Prehrambeno-tehnološki fakultet Osijek, preko projekta NEWFELPRO, došao je dr. sc. Harshad R. Brahmhatt s CSIR-Central Salt & Marine Chemicals Research Institute G. B. Marg, Bhavnagar, Gujarat. Njihov boravak otvorio je mogućnost o tome da se sazna više o stanju u visokoškolskim knjižnicama u

¹ Plaščak, Bernardica; Petr Balog, Kornelija. Per aspera ad astra : trnovit put jedne fakultetske knjižnice prema kvaliteti. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 54, 1/2(2011), str. 69.

Indiji temeljeno na iskustvima naših ispitanika kao korisnika knjižnica. S navedenim znanstvenicima obavljen je razgovor tijekom kojega su iznijeli svoje mišljenje o mrežnim stranicama, katalogima i repozitorijima knjižnica, društvenim mrežama kao oblicima komunikacije među knjižnicama i korisnicima, radnome vremenu pojedine knjižnice i dostupnosti rada u čitaonicama, postojanju članarina te čitateljskim navikama (tiskana građa u odnosu na e-građu).

Zbog lakšega razumijevanja načina organizacije i rada visokoškolskih knjižnica u Indiji odgovori ispitanika upotpunjeni su literaturnim referencama znanstvene i stručne literature te je dan i kratak osvrt na sustav visokoga obrazovanja te knjižničarstvo u Indiji.

Sustav visokog obrazovanja u Republici Indiji

Za bolje razumijevanje obrazovnog sustava u Republici Indiji važno je znati da je Republika Indija upravno podijeljena na 28 saveznih država i 6 saveznih teritorija. Glavni grad New Delhi ima poseban status. Indija je dugi niz godina bila britanska kolonija, a 1947. godine stekla je neovisnost². Početak indijskoga sustava visokoga obrazovanja seže u 1857. godinu kada su uspostavljena tri sveučilišta³. Od neovisnosti 1947. godine do danas bilježi se ogroman porast broja različitih vrsta ustanova visokoga obrazovanja. Broj sveučilišta povećao se 34 puta, od 20 sveučilišta 1950. godine do 677 sveučilišta 2014. godine. 129 sveučilišta su tzv. „*Deem to be*“ sveučilišta⁴ koja u početku nisu bila ubrajana u sveučilišta. Sveučilišta se razlikuju po administrativnom ili financijskom uređenju te prema osnivaču. Osnivači visokih škola mogu biti Republika Indija ili neka od njenih saveznih država⁵. U Indiji se pod sveučilištem podrazumijeva sveučilište osnovano od strane centralne vlasti, provincijalne vlasti ili državne vlasti te uključuje svaku instituciju koja je priznata od strane *University Grant Commission* (u daljnjem tekstu *UGC*) na temelju zakona *UGC Act, 1956*. *UGC* je službeno osnovan u studenom 1956. godine kao zakonsko tijelo Vlade Indije kroz uredbu Parlamenta za

² Lukaš, Mirko; Samardžić, Darko. Komparativna studija refundiranja troškova upisa na fakultete odabranih zemalja svijeta. // *Život i škola : časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 51, 1(2015), str. 82.

³ Joshi, Manoj K. Library and Information Science Education in India: Some Government Initiatives. // *Journal of Library & Information Technology* 30, 5(2010), str. 67.

⁴ Department of Higher Education, Ministry of Human Resource Development, Government of India. URL: <http://mhrd.gov.in/university-and-higher-education/> [2016-6-14].

⁵ Lukaš, Mirko; Samardžić, Darko. Komparativna studija refundiranja troškova upisa na fakultete odabranih zemalja svijeta. // *Život i škola : časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 51, 1(2015), str. 83.

koordinaciju, utvrđivanje i održavanje standarda sveučilišnoga obrazovanja u Indiji. *Deem to be* sveučilišta jedinstvena su u Indiji. Prvotno nisu imala status sveučilišta, već privatnih obrazovnih ustanova, ali s obzirom da su radila na podizanju svojih pedagoških standarda, pridonosila su razvoju visokoga školstva i obavljala sav posao kao redovna sveučilišta te dobila taj status⁶. Prema dr. sc. Gupti, u Indiji većinom svaka federalna država ima 1-2 središnja sveučilišta (npr. *Central University of Gujarat*), koja su pod Središnjom vladom, New Delhi. Takva sveučilišta većinom se financiraju iz državnih sredstava, dok *State Univeristy* financira lokalna zajednica. Privatna Sveučilišta neovisna su od bilo kakve vlade, ali moraju u radu pratiti pravila dvaju glavnih tijela *UGC*, New Delhi i *Ministry of Human Resource Development*, Government of India, New Delhi (Ministarstvo za razvoj ljudskih potencijala).

Knjižničarstvo u Indiji

Intenzivno obrazovanje knjižničara u Indiji započelo je u 20. stoljeću. Temelji su postavljeni kada je Maharaja Sayaji Rao Gaikwad II od Barode pozvao američkoga knjižničara W. A. Bordena 1911. godine da uspostavi mrežu knjižnica u njegovoj državi. Borden je započeo prvi program obučavanja za knjižničare. Nakon ovoga malog, ali značajnog početka, knjižnično se obrazovanje razvilo kako bi podupiralo sve zahtjeve indijske demokracije⁷.

Opremljenost visokoškolskih knjižnica u Indiji ovisi o tome tko im je osnivač i tko ih financira. Knjižnice nisu za sve visokoškolske ustanove među prioritetima, što vrlo često uzrokuje znatan manjak financijskih sredstava za obavljanje knjižnične djelatnosti. Čak i ako postoji volja i nužna potreba za prihvaćanjem modernih informacijskih tehnologija, mnoge visokoškolske knjižnice nisu u položaju da se organiziraju i zadovoljavaju zahtjeve informacijskih i komunikacijskih tehnologija⁸. Kako bi se smanjile razlike među visokoškolskim knjižnicama *UGC* je osnovao nacionalnu komisiju nazvanu *Central Monitoring Commitee* koja je odabrala obrazovnu i istraživačku mrežu

⁶ Isto

⁷ Joshi, Manoj K. Library and Information Science Education in India: Some Government Initiatives. *Journal of Library & Information Technology*, 30, 5(2010), str. 67.

⁸ Bhardwaj, Raj Kumar. Use of Social Networking Sites by LIS Professionals in Higher Education Institutions in India: A Study. // *The Reference Librarian*, 55(2014), str. 75.

ERNET Indija da provede i uspostavi informacijske mreže na sveučilištima⁹. U ožujku 1991. pokrenuta je ideja i nacionalni projekt za osnivanjem nacionalnoga informacijskog i knjižničnog centra te je u lipnju 1996. osnovan Informacijski i knjižnični mrežni Centar *INFLIBNET*¹⁰, kao samostalni međusveučilišni centar *UGC*-a. *INFLIBNET* je postao vodeća institucija u promicanju znanstvene komunikacije u akademskoj zajednici Indije. *INFLIBNET* je razvio *Software for University Libraries (SOUL)* program za automatizaciju knjižničnih usluga, koji se koristi u 15 sveučilišnih knjižnica te je razvio 5 uslužnih programskih paketa za ta ista sveučilišta¹¹. Nazim i Mukherjee utvrdili su da sve više visokoškolskih knjižnica u Indiji dijelom postaju hibridne knjižnice koje osiguravaju pristup organiziranim zbirkama te pomažu korisnicima u pronalaženju informacija. Mnoge su knjižnice automatizirale svoje poslovanje i pružaju dodatne mogućnosti kao što su pristup internetu, knjižničarskim i informacijskim portalima te pristup e-časopisima¹². Isti autori navode kako Indija brzo napreduje kako bi postala društvo znanja. Indijska vlada pridaje mnogo pozornosti preobrazbi Indije u globalnu silu znanja.

Nacionalni knjižnični konzorcij

UGC je uočio loše stanje indijskih sveučilišnih i visokoškolskih knjižnica po pitanju pretplate na znanstvene i stručne časopise. Utvrđeno je da samo nekoliko knjižnica posjeduje pretplatu na međunarodne časopise s recenzijom, dok većina nema pretplatu ni na jedan međunarodni časopis. Zbog toga se *UGC* 2004. godine odlučuje za osnivanje nacionalnoga knjižničnog konzorcija *UGC-Infonet Digital Library Consortium* (u će daljnjem tekstu biti korištena kratica *UGC-INFONET* konzorcij) kao način pretplate elektronskih inačica časopisa. Cilj je nacionalnoga konzorcija osigurati besplatan mrežni

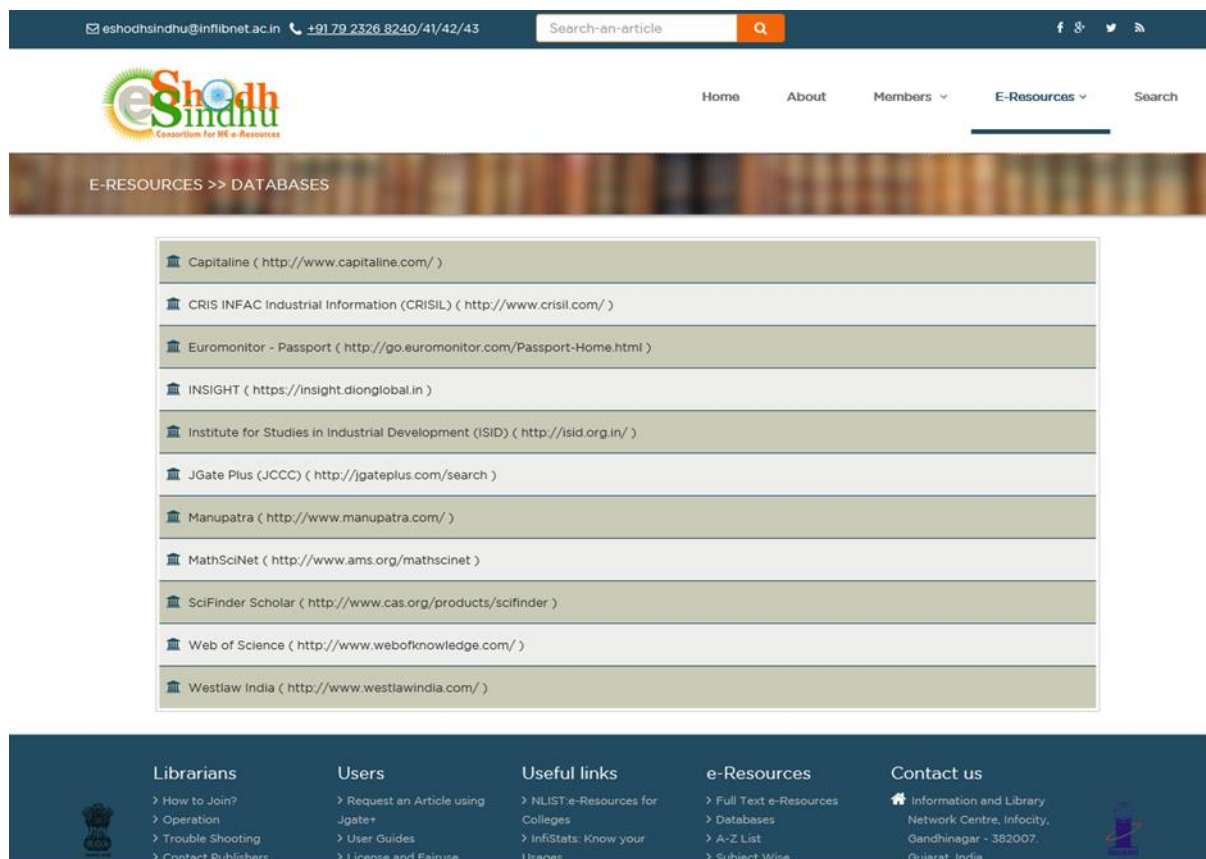
⁹ Shailendra, Kumar; Projes, Roy; Satija, M. P. Database Searching in Central University Libraries in India. // Library Philosophy and Practice (e-journal). (2011), str. 3. Dostupno na <http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1615&context=libphilprac> [2016-6-21].

¹⁰ Inlibnet Centre: Information and Library Network Centre. URL: <http://www.inlibnet.ac.in/about/> [2016-6-14].

¹¹ Thanuskodi, S. The Environment of Higher Education Libraries in India. // Library Philosophy and Practice (e-journal). (2009), str. 2. Dostupno na: <http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1269&context=libphilprac/> [2016-6-21].

¹² Nazim, Mohammad; Mukherjee, Bhaskar. Librarians' perceptions of knowledge management in developing countries: A case with Indian academic libraries. *The International Information & Library Review* 45, 1-2(2013), str.64. Citirano prema: Malhan, I. V. Strategic planning for developing Indian university libraries into knowledge resource and service centers. In *World library and information congress: 72nd IFLA general conference and council, 20e24 August 2006, Seoul*.

pristup što većem broju međunarodnih recenziranih časopisa¹³ te pokriti sva područja znanosti^{14,15}. *INFLIBNET* centar je postao središnja agencija za koordinaciju *UGC-INFONET*-a.

Slika 1. Mrežna stranica Informacijskog i knjižničarskog mrežnog centra *INFLIBNET*¹⁶

Nacionalno rasprostranjena mreža velike brzine, modernizacija sveučilišnih i visokoškolskih knjižnica u Indiji te povezivanje, kako knjižnicâ, tako i informacijskih centara u državi bila je odlična podloga za *UGC-INFONET* konzorcij. Chauhan i Mahajanb proveli su istraživanje na indijskim sveučilištima o tome je li *UGC-INFONET* konzorcij povećao kvalitetu istraživanja u području društvenih znanosti. Istraživanje je pokazalo kako se 84,6 % ispitanika slaže s činjenicom da se povećala znanstvena produktivnost i kvaliteta istraživanja. To ukazuje na važnost *UGC-INFONET* konzorcija, iako isto

¹³ Chauhan, Suresh K.; Mahajan, Preeti. Library consortia in India with special reference to UGC-Infonet digital library consortium. // *The International Information & Library Review* 45(2013), str. 127.

¹⁴ Isto, str. 133.

¹⁵ Chauhana, Suresh K.; Mahajanb, Preeti. Use of UGC-Infonet E-resources by Social Science Academics in Indian Universities: An Evaluation Study. // *The Journal of Academic Librarianship* 40, 3-4(2014), str. 359.

¹⁶ Inflibnet Centre: Information and Library Network Centre. URL: <http://www.inflibnet.ac.in/about/> [2016-6-14].

istraživanje pokazuje kako većina ispitanika nije zadovoljna brojem dostupnih e-izvora. Naime, samo je jedna trećina od ukupnoga broja ispitanika iz područja društvenih znanosti zadovoljna brojem dostupnih e-izvora¹⁷. Međutim, Shailendri i sur. u svom radu o pretraživanju baza podataka u Središnjoj sveučilišnoj knjižnici Indije navode da je problem u Indiji obuka knjižničara za pretraživanje baza podataka jer nema agencije za vođenje i osposobljavanje knjižničnoga osoblja u korištenju baza podataka, a ako i ima obuka, osoblje ima malo vremena za samu obuku, a osiguravateljima je baza podataka jednostavnije poslati prezentaciju, nego organizirati obuku. Osim toga, autori navode kako bi *INFLIBNET* trebao osigurati periodičnu obuku knjižničara¹⁸ koja se još uvijek ne provodi.

Mrežni katalog

Veća dostupnost računalnoga hardvera, softvera i olakšavanje komunikacijskih tehnologija potaklo je sveučilišne knjižnice u Indiji da automatiziraju svoje funkcije. *Online Public Access Catalogue* (u daljnjem tekstu koristit će se kratica *OPAC*) počeo se uvoditi u Indiji tijekom 1990-ih u knjižnicama visokih učilišta i specijalnim knjižnicama¹⁹. *INFLIBNET* je osigurao financijsku, tehnološku i stručnu podršku. Veliki broj visokoškolskih knjižnica postao je u potpunosti automatiziran u svojim funkcijama, međutim još uvijek postoje knjižnice koje prolaze kroz proces uspostave automatizacije²⁰. Zajednički mrežni katalog indijskih sveučilišta *IndCat*²¹ jedinstveni je mrežni katalog knjiga, časopisa i disertacija. Katalog sadrži bibliografski opis, lokaciju i holding informacije za knjige, časopise i disertacije iz svih područja dostupnim u više od 178 sveučilišnih knjižnica u cijeloj zemlji. Kumar i Vohra proveli su studiju o korištenju *OPAC*-a na tri fakultetske knjižnice na Sveučilištu Panjab i zaključili da su korisnici zadovoljni *OPAC*-om, da je rad u *OPAC*-u jednostavniji, nego rad s kartičnim katalogom, da je većina akademske zajednice prihvatila *OPAC*-a kao kvalitetni knjižnični servis koji

¹⁷ Chauhan, Suresh K.; Mahajanb, Preeti. Use of UGC-Infonet E-resources by Social Science Academics in Indian Universities: An Evaluation Study. // *The Journal of Academic Librarianship* 40, 3–4(2014), str. 363.

¹⁸ Shailendra, Kumar; Projes, Roy; Satija, M. P. Database Searching in Central University Libraries in India. // *Library Philosophy and Practice* (e-journal). (2011), str. 8. Dostupno na: <http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1615&context=libphilprac> [2016-6-21].

¹⁹ Babu, Ramesh B., Tamizhchelvan, M. An investigation into the features of OPACs in Tamil Nadu (India). // *Library Review* 52, 6(2003), str. 257.

²⁰ Kumar, Shiv; Vohra, Ranjana. User perception and use of OPAC: a comparison of three universities in the Punjab region of India. // *The Electronic Library* 31, 1(2013), str. 36.

²¹ IndCat: Online Union Catalogue of Indian Universities. URL: <http://indcat.inflibnet.ac.in/> (2016-6-21)

olakšava informacije o knjižničnoj građi ali isto tako studija pokazuje što se sve može i treba popraviti na *OPAC*-u²².

Repozitoriji

Prvi institucijski repozitorij u Indiji bio je *Eprints @IISc*²³ Indijskoga instituta za znanost kojeg je uspostavio T. B. Rajasekhar 2002. godine koji trenutno ima preko 40 000 jedinica u svom fondu. Nakon toga i druge državne institucije i sveučilišta poduzele su korake za uspostavu repozitorija svojih ustanova. *Vlada Indije, Ministarstvo znanosti i tehnologije, Zavod za biotehnologiju (DBT) i Odjel za znanost i tehnologiju (DST) 2014.* su godine su donijeli uredbe o otvorenome pristupu informacijama te se svi radovi financirani javnim sredstvima moraju učiniti dostupnim javnosti što je prije moguće, u skladu s indijskim zakonom i financijskom politikom odgovarajućih agencija i institucija financiranja. Rezultat tih odluka je otvaranje velikoga broja repozitorija u Indiji u kratkom vremenskom razdoblju²⁴.

Društvene mreže

R. K. Bhardwaj proveo je istraživanje među knjižničarima i informacijskim stručnjacima zaposlenima u visokoškolskim ustanovama u Indiji o primjeni društvenih mreža u njihovu svakodnevnome radu. Istraživanje je pokazalo da je *Facebook* najkorištenija mreža, a slijede je *LinkedIn* i *Orkut*. Multimedijalne sadržaje najčešće dijele putem *YouTube* i *Flickr*. 26% ispitanika izjasnilo se da ne koriste društvene mreže u svome radu i da ih nemaju namjeru koristiti u budućnosti, dok 86,4% ispitanika smatra kako društvene mreže pomažu promicanju knjižničnih usluga²⁵. Khan i Ansari smatraju kako postoji velika potreba za edukacijom i knjižničara i korisnika o važnosti korištenja društvenih mreža u knjižničnim uslugama²⁶.

²² Kumar, Shiv; Vohra, Ranjana. User perception and use of OPAC: a comparison of three universities in the Punjab region of India. // *The Electronic Library* 31, 1(2013), str. 52.

²³ Vidi: <http://eprints.iisc.ernet.in/> (2016-6-21)

²⁴ Singh, Prerna. Open access repositories in India: Characteristics and future potential. // *International Federation of Library Associations and Institutions* 42, 1(2016), str. 18-19.

²⁵ Bhardwaj, Raj Kumar. Use of Social Networking Sites by LIS Professionals in Higher Education Institutions in India: A Study. // *The Reference Librarian* 55(2014), str. 83.

²⁶ Khan, Abdul Mannan; Ansari, Aslam. Role of social networks in library and information services in India: a case study of efficiency and effectiveness. // *LIBRARY HI TECH NEWS* Number. 5(2014), str. 12.

Razgovor sa znanstvenicima iz Indije***Recite nam s kojih Sveučilišta u Indiji dolazite?***

Dr. sc. Gupta: Dolazim sa Sveučilišta Gurajat, s fakulteta *St. Xavier's College (Autonomous) Ahmedabad*, Department of Physics and Electronics, Navrangpura²⁷. Fakultet je osnovala Provincija družbe Isusove 1955. godine. Autonomija znači da je Fakultetu dopušteno oblikovati vlastiti nastavni plan i program, uspostaviti vlastiti sustav vrednovanja te provesti ispite, ali potvrdu stupnja obrazovanja (diplomu) izdaje Sveučilište Gurajat. Ustanova daje prednost socijalno diskriminiranim skupinama studenata i mogućnost jednakom obrazovanju za sve. Sveučilište financira lokalna zajednica.

Dr. sc. Brahmhatt: Dolazim s *CSIR-Central Salt & Marine Chemicals Research Institute G. B. Marg*, Bhavnagar, Gujarat²⁸, Sveučilište Gurajat. Institut je pod Središnjom vladom, što znači da se financira iz državnih sredstava.

Na Sveučilište u Osijeku došli ste preko raznih projekata. Na kojim projektima radite i na kojoj sastavnici Sveučilišta?

Dr. sc. Gupta: Došao sam na Odjel za fiziku u sklopu natječaja INGI-2015, na projektu Modeliranje zabranjenih vrpce perovskita za fotovoltaične primjene.

Dr. sc. Brahmhatt: Radim na Prehrambeno-tehnološkom fakultetu Osijek preko projekta NEWFELPRO. Ovdje ću boraviti godinu dana.

Ima li vaše Sveučilište jednu zajedničku knjižnicu za sve fakultete ili svaki fakultet ima svoju knjižnicu?

Dr. sc. Gupta: Imamo jednu veliku Sveučilišnu knjižnicu koja je interdisciplinarna, a svaki fakultet / odjel ima svoju knjižnicu za potrebe svojih studenata i nastavnika.

Dr. sc. Brahmhatt: Sveučilište ima središnju Sveučilišnu knjižnicu i nekoliko manjih fakultetskih / odjelskih knjižnica.

Postoji li razlika između Sveučilišnih knjižnica u sklopu Central University i State University?

Dr. sc. Gupta: Da, razlika postoji. Veće su i bolje su opremljene knjižnice u sklopu *Central University*.

²⁷ St. Xavier's College (Autonomous) Ahmedabad. URL: [http:// www.sxca.edu.in/](http://www.sxca.edu.in/)

²⁸ CSIR-Central Salt & Marine Chemicals Research Institute. URL: <http://www.csmcri.org/>

Dr. sc. Brahmhatt: Knjižnice koje financira Vlada imaju puno više izvora (knjige, časopisi, računala...), za razliku od knjižnica koje financiraju lokalne zajednice koje imaju ograničena dostupna sredstva.

Znate li, možda, koliko nastavnoga osoblja i koliko studenata ima na Vašoj instituciji?

Dr. sc. Gupta: Imamo oko 60 nastavnika i 2500 studenata.

Dr. sc. Brahmhatt: Otprilike oko 100 znanstvenika i 200 studenata.

Koliko zaposlenika ima u Vašoj knjižnici i koje obrazovanje većinom imaju fakultetski knjižničari?

Dr. sc. Gupta: Na mojoj instituciji imamo 4 knjižničara. Prilikom zaposlenja knjižničara gleda se stupanj obrazovanja, ali također i iskustvo koje imaju. U Indiji najčešći stupanj obrazovanja knjižničara jest *Bachelor in Library Science* koji se stječe nakon jednogodišnjeg studiranja, većinom podijeljenoga u dva semestra.

Dr. sc. Brahmhatt: U knjižnici je zaposleno 10 knjižničara. Voditelj knjižnice ima doktorat, a ostalo knjižnično osoblje ima diplomu iz knjižničarstva ili nekoga drugog područja.

Naše kolegice/kolege knjižničare zanimaju i kakvo je radno vrijeme knjižnice za korisnike, koliko jedinica građe možete posuditi, na koji rok posudbe i plaćate li zakasninu ako prekoračite rok?

Dr. sc. Gupta: Posudba građe moguća je radnim danom u vremenu od 10.00-17.00 sati na knjižničnome pultu. Studenti mogu posuditi do 4 jedinice građe na 14 dana, profesori do 10 jedinica građe na rok od jednoga mjeseca. Da, zakasninu plaćaju studenti ako prekorače rok.

Dr. sc. Brahmhatt: Knjižnica je otvorena za korisnike od 9.15 do 17.45 svakoga radnog dana. Studenti i profesori mogu posuditi 2 jedinice građe na rok od mjesec dana. Zakasnina se plaća.

Imaju li studenti fizički pristup građi?

Dr. sc. Gupta: Ne, kod Vas u knjižnici sviđa mi se što studenti imaju pristup svojoj građi.

Dr. sc. Brahmhatt: Da, građa je u slobodnome pristupu kao i kod Vas.

Preplaćuju li vaše knjižnice tiskane verzije časopisa svjetski poznatih izdavača kao npr. Elsevier, Springer, Wiley? Imate li i mrežni pristup tim časopisima?

Dr. sc. Gupta: Imamo nekoliko poznatih časopisa kao npr. *Nature* i *Science* te lokalne znanstvene časopise. Mrežni pristup imamo za svega nekoliko časopisa preko knjižničnoga konzorcija *UGC-INFONET* i svatko ima svoju lozinku za pristup časopisima.

Dr. sc. Brahmhatt: Da, imamo pristup takvim časopisima preko svoje knjižnice te preko knjižničnog konzorcija *UGC-INFONET*.

Postoji li u vašoj knjižnici pristup međunarodnim bazama podataka? Koje baze podataka najčešće koristite u svojem radu?

Dr. sc. Gupta: U knjižnici imamo računalni terminal preko kojega možemo pristupati međunarodnim bazama podataka u svrhu istraživanja. Najčešće koristimo baze *Scopus*, *WoS* te *Scholarly Open Access*.

Dr. sc. Brahmhatt: Da. Omogućen nam je pristup velikome broju znanstvenih časopisa. Područje moga interesa jest medicinska kemija, časopisi toga područja dovoljno su zastupljeni u bazama podataka. Smatram da imam pristup svim potrebnim časopisima preko knjižnice svoje Institucije te preko knjižničnog konzorcija *UGC-INFONET*.

Organizira li se u vašoj Knjižnici neki od oblika edukacija korisnika za pretraživanje baza podataka?

Dr. sc. Gupta: Ne, kod mene na Instituciji nema takve vrste edukacije, ali Sveučilište nudi različite radionice.

Dr. sc. Brahmhatt: Knjižničari organiziraju edukacije za osnovna i napredna pretraživanja baza podataka. Dolaze nam i stručnjaci iz drugih Ustanova.

U Hrvatskoj je za napredovanje znanstvenika potreban određeni broj radova koji su indeksirani u međunarodnim indeksnim i citatnim bazama podataka (npr. CC, WoS, Scopus itd.). Postoje li i u Indiji Pravilnici koji određuju u kojim bazama moraju biti indeksirani članci koji omogućavaju znanstveno napredovanje ili postoje neki drugi kriteriji. Razlikuju li se kriteriji za pojedina područja znanosti ili su za sve kategorije isti?

Dr. sc. Gupta: Da, imamo nekoliko *Pravilnika*, naravno, kao i kod Vas postoji razlika u znanosti, umjetnosti i drugim poljima. *Pravilnici* unutar grana znanosti jednaki su za sve 3 vrste Sveučilišta.

Dr. sc. Brahmhatt: Da bi znanstvenik napredovao, mora objaviti određeni broj radova / patenta u domaćim i međunarodnim časopisima. Osim toga, znanstvenici su odgovorni za vođenje doktorskih studija, razvoj tehnologije, transfer tehnologije i tako dalje.

Imaju li knjižnice u Indiji mrežne stranice?

Dr. sc. Gupta: Da. Knjižnice u Indiji, sveučilišne i većina ostalih imaju mrežne stranice.

Dr. sc. Brahmhatt: Institut na kojem radim ima knjižnicu, no ona nema zasebnu mrežnu stranicu nego u sklopu Instituta. Druge državne knjižnice imaju svoje mrežne stranice. Na mrežnim stranicama nalaze se sve bitne informacije vezane za rad knjižnice i njezin fond.

Imaju li knjižnice Ustanova s kojih dolazite mrežni katalog? Možete li reći kakva je situacija s ostalim knjižnicama?

Dr. sc. Gupta: I knjižnica ustanove s koje dolazim i ostale sveučilišne knjižnice imaju mrežni katalog.

Dr. sc. Brahmhatt: Da, imaju mrežni katalog.

Imaju li visokoškolske knjižnice u Indiji uspostavljene institucijske repozitorije?

Dr. sc. Gupta: Da, većina visokoškolskih knjižnica ima uspostavljen repozitorij.

Dr. sc. Brahmhatt: Da, imaju. Knjižnica moga Instituta ima repozitorij i jako sam zadovoljan njegovim radom.

Koriste li knjižnice ustanova iz kojih dolazite društvene mreže kao oblik komunikacije s korisnicima?

Dr. sc. Gupta: Sveučilište Gujarat²⁹ i fakultet *St-Xaviers-College-Ahmedabad*³⁰ koriste *Facebook* u komunikaciji s korisnicima.

Dr. sc. Brahmhatt: Knjižnica Instituta s kojega dolazim ne koristi ni jednu društvenu mrežu u radu s korisnicima.

Možete li u nekoliko rečenica napraviti usporedbu u opremljenosti i vrsti građe između visokoškolskih i neke lokalne (mjesne) knjižnice.

Dr. sc. Gupta: Da, postoji jako velika razlika. Visokoškolske knjižnice posebice one pri *Central University* projektirane su tako da su pune dnevnoga svijetla i odlične umjetne rasvjete. Čitaonice su opremljene ugodnim stolcima, prostor je klimatiziran, postoji toalet, omogućen je pristup *Internetu* preko nekoliko terminala s računalima. Dok su lokalne (mjesne) knjižnice izuzetno jednostavno uređene, nisu klimatizirane, nemaju računala i pristupa *Internetu*. Klima u knjižnicama je jako bitna jer bez obzira na opremljenost građom knjižnice nisu funkcionalne ako nisu klimatizirane jer

²⁹ Dostupno na: <https://www.facebook.com/groups/gujaratuniversity.library/>

³⁰ Dostupno na: <https://www.facebook.com/pages/St-Xaviers-College-Ahmedabad/541593489340046>

temperature nerijetko znaju prijeći i 40 stupnjeva te pri tim temperaturama nije moguće raditi. Većina visokoškolskih knjižnica prostorno je puno veća nego lokalne (mjesne) knjižnice. Općenito, u visokoškolskim knjižnicama, kao i kod Vas na Odjelu za fiziku, nema neakademskoga materijala. Popularna beletristika, knjige samopomoći i sl. nalaze u lokalnim (mjesnim) knjižnicama. U tim knjižnicama rijetko je moguće naći bilo kakvu udžbeničku građu. Velike akademske/fakultetske knjižnice podijeljene su na manje knjižnice, pa tako imamo znanstvene knjižnice, pravne knjižnice, medicinske knjižnice itd.

Dr. sc. Brahmhatt: Dizajn, struktura i bogatstvo knjižnice ovise o modelu financiranja i području rada. Općenito, knjižnice koje financira Vlada imaju više literature u svim poljima, dok privatna knjižnica ima osigurane izvore i opremu po potrebi korisnika. U lokalnim knjižnicama nema znanstvene literature.

U RH se u većini gradskih i sveučilišnih knjižnica plaća članarina koja je ekvivalentna tržišnoj cijeni jedne jeftinije knjige iz beletristike. Možete li napraviti sličnu usporednu s cijenom članarine za knjižnice u Indiji ili barem u gradu iz kojeg dolazite, ukoliko se članarina plaća?

Dr. sc. Gupta: Da, isto je i u Indiji, s tim da je cijena članarine izuzetno niska. U Sveučilišnoj knjižnici plaća se po semestru ili trajanju seminara koji ste upisali, u gradskoj knjižnici plaća se godišnja članarina, ali ovisno o tome koliko zarađujete.

Dr. sc. Brahmhatt: Trenutno ne bih mogao napraviti usporedbu.

Istraživanje agencije GfK iz 2015. godine pokazalo je da Hrvati prosječno čitaju 4 knjige godišnje, s tim da više od prosjeka čitaju visokoobrazovani (77 %), oni koji žive u većim gradovima (70 %), osobe do 25 godina (61 %) i žene (57 %)³¹. Možete li ocijeniti imaju li Indijci bolje navike čitanja nego Hrvati?

Dr. sc. Gupta: Moje je mišljenje da više čitaju visokoobrazovani ljudi koji su u stalnome doticaju s knjižnicama i bazama podataka.

Dr. sc. Brahmhatt: Za sada ne bih mogao procijeniti.

Čita li mlada populacija u Indiji više djela domaćih autora ili prijevode stranih?

Dr. sc. Gupta: Mladi prednost daju prijevodima stranih djela.

Dr. sc. Brahmhatt: Smatram da mladi više čitaju djela domaćih autora.

³¹ HRT Naslovnica. Hrvati čitaju četiri knjige godišnje. URL: <http://www.hrt.hr/281504/hrvatska/hrvati-citaju-4-knjige-godisnje/> [2016-6-10].

U Hrvatskoj je mlađu populaciju zahvatio trend knjiga u e-obliku. Je li ista situacija i u Indiji ili su i dalje popularne tiskane knjige?

Dr. sc. Gupta: O da, ta je „moda“ e- knjiga i kod nas jako izražena.

Dr. sc. Brahmbhatt: E-knjiga je prisutna u Indiji, no Indijci prednost daju papirnatost verziji.

Za kraj, Vi osobno kada čitate knjigu za opuštanje, je li vam draže čitati tiskanu verziju ili e-oblik knjige?

Dr. sc. Gupta: Papirnatu kopiju, volim staru literaturu.

Dr. sc. Brahmbhatt: Posljednju sam knjigu pročitao prije 2 mjeseca u papirnatome obliku.

Zaključak

Indija brzo napreduje kako bi postala društvo znanja. Indijska vlada pridaje mnogo pažnje preobrazbi Indije u globalnu silu znanja. Od neovisnosti do danas bilježi se ogroman porast u broju institucija visokoga obrazovanja a one se razlikuju prema administrativnome uređenju i osnivaču. Velika je razlika između sveučilišnih i mjesnih knjižnica. Znanstvenici s kojima se razgovaralo dolaze s različitih Ustanova visokoga obrazovanja, ali imaju jednak način gledanja na rad knjižnica. Opremljenost knjižnica ovisi o tome tko ih financira. Tako su knjižnice koje financira Središnja vlast opremljenije i imaju bogatiji fond od knjižnica koje financira lokalna zajednica ili knjižnica privatnih sveučilišta. Važnu ulogu u radu sveučilišta i knjižnica ima *UGC* koji je zaslužan za uspostavu informacijske mreže na sveučilištima, za pokretanje nacionalnoga konzorcija za pristup velikome broju e-časopisa, čime se povećala znanstvena produktivnost u Indiji. Knjižničari se trude automatizirati knjižnično poslovanje te je u 200-tinjak sveučilišnih knjižnica uveden zajednički mrežni katalog knjiga, časopisa i disertacija *IndCat*. Knjižnice su uspostavile repozitorije završnih radova svoje Ustanove, održavaju mrežne stranice i većina ih se trudi komunicirati sa svojim korisnicima i putem društvenih mreža. Oba znanstvenika s kojima se razgovaralo zadovoljni su radom, kako knjižnica u Indiji, tako i knjižnicama u RH, koje u potpunosti zadovoljavaju njihove potrebe za znanstvenom i stručnom literaturom u tiskanome obliku i u pristupu bazama podataka. Knjižnice se u Indiji susreću sa sličnim problemima kao i knjižnice u

RH i u stalnoj su „potrazi“ na koji način unaprijediti svoje poslovanje i usluge kako bi korisnicima bio omogućen pristup kvalitetnim izvorima informacija.

Literatura

Babu, Ramesh B., Tamizhchelvan, M. An investigation into the features of OPACs in Tamil Nadu (India). // *Library Review* 52, 6(2003), str. 257-267.

Bhardwaj, Raj Kumar. Use of Social Networking Sites by LIS Professionals in Higher Education Institutions in India: A Study. // *The Reference Librarian* 55(2014), str. 74-88.

Central University of Gujarat. Dostupno na: <http://www.cug.ac.in/> [citirano: 2016-06-15].

Chauhan, Suresh K.; Mahajan, Preeti. Library consortia in India with special reference to UGC-Infonet digital library consortium. // *The International Information & Library Review* 45(2013), str. 127-138.

Chauhan, Suresh K.; Mahajanb, Preeti. Use of UGC-Infonet E-resources by Social Science Academics in Indian Universities: An Evaluation Study. // *The Journal of Academic Librarianship* 40, 3-4(2014), str. 359-366. Dostupno na: <http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1269&context=libphilprac> [2016-06-21].

Choudhary, Praveen K.; Routray, Susmi. An analytical study of user perception of social networking sites features. // *Int. J. Web-Based Communities* 12, 1(2016), str. 97-110. CSIR-Central Salt & Marine Chemicals Research Institute. Dostupno na: <http://www.csmcri.org/> [citirano: 2016-06-14].

Department of Higher Education, Ministry of Human Resource Development, Government of India. Dostupno na: <http://mhrd.gov.in/university-and-higher-education/> [citirano: 2016-06-14].

e-ShodhSindhu: Consortium for Higher Education Electronic Resources. Dostupno na: <http://www.inflibnet.ac.in/ess/database.php/> [citirano: 2016-06-15].

HRT Naslovnica. Hrvati čitaju četiri knjige godišnje. Dostupno na: <http://www.hrt.hr/281504/hrvatska/hrvati-citaju-4-knjige-godisnje/> [citirano: 2016-06-10].

IndCat: Online Union Catalogue of Indian Universities. Dostupno na: <http://indcat.inflibnet.ac.in/> [citirano: 2016-06-21].

Inflibnet Centre: Information and Library Network Centre. Dostupno na: <http://www.inflibnet.ac.in/about/> [citirano: 2016-06-14].

Joshi, Manoj K. Library and Information Science Education in India: Some Government Initiatives. // *Journal of Library & Information Technology* 30, 5(2010), str. 67-73.

Khan, Abdul Mannan; Ansari, Aslam. Role of social networks in library and information services in India: a case study of efficiency and effectiveness. // *LIBRARY HI TECH NEWS* 5(2014), str. 11-13.

Kumar, Shiv; Vohra, Ranjana. User perception and use of OPAC: a comparison of three universities in the Punjab region of India. // *The Electronic Library* 31, 1(2013), str. 36-54.

Lukaš, Mirko; Samardžić, Darko. Komparativna studija refundiranja troškova upisa na fakultete odabranih zemalja svijeta. // *Život i škola : časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja* 51, 1(2015), str. 81-92.

Nazim, Mohammad; Mukherjee, Bhaskar. Librarians' perceptions of knowledge management in developing countries: A case with Indian academic libraries. // *The International Information & Library Review* 45, 1-2(2013), str. 63-76.

Plaščak, Bernardica i Petr Balog, Kornelija. Per aspera ad astra : trnovit put jedne fakultetske knjižnice prema kvaliteti. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 54, 1/2(2011), str. 67-92.

Shailendra, Kumar; Projes, Roy; Satija, M. P. Database Searching in Central University Libraries in India. // *Library Philosophy and Practice (e-journal)*. (2011), str. 1-9. Dostupno na: <http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1615&context=libphilprac> [citirano: 2016-06-21].

Singh, Prerna. Open access repositories in India: Characteristics and future potential. // *International Federation of Library Associations and Institutions*. 42, 1(2016), str. 16-24.

St. Xavier's College (Autonomous) Ahmedabad. Dostupno na: <http://www.sxca.edu.in/> [citirano: 2016-06-14].

Thanuskodi, S. The Environment of Higher Education Libraries in India. // *Library Philosophy and Practice (e-journal)*. (2009), str. 1-4. Dostupno na: <http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1269&context=libphilprac/> [citirano: 2016-6-21].

University Grants Commission. Dostupno na: <http://www.ugc.ac.in/page/Genesis.aspx/> [citirano: 2016-06-14].